

Nepočítáme ztráty, zato hledíme vpřed, pane profesore!

Kateřina Šámalová

Koncem března uplynul rok od smrti nestora domácí i zahraniční sociální politiky, profesora na katedře sociální práce FF UK, Igora Tomeše, která nás nesmírně lidsky i profesně zasáhla. Nenadále jsme byli konfrontováni s dějinným milníkem, který rozdělval náš čas života, studia a práce na období „před a po Tomešovi“. V touze zachytit fyzické bytí pana profesora a principy jeho práce, které nám neúnavně a stále laskavě vštěpoval, jsme zcela intuitivně a neřízeně přicházeli s návrhy, jak toto v praxi realizovat. Snad jako pojistku toho, že jeho myšlenky udržíme při životě a že jim i nadále budeme věnovat soustředěnou pozornost a rozvíjet je v kontextu stále rychleji se měnících společenských podmínek.

Jedním z těchto návrhů, který získal svoji hmatatelnou podobu, je první číslo Fóra sociální práce v tomto roce, jehož editoriál máte právě možnost číst. Rozhodli jsme se ho zaslouženě věnovat životu a dílu našeho kolegy, resp. tématům, která v jeho profesním životě zaujímala výsostně pozice. A to vše již ne se slzami v očích, ale zcela pevně a rozhodně, s myšlenkou jejich dalšího života a rozvoje.

Ti, kteří pana profesora znali, vědí, že jeho profesní i osobní život byl nesmírně bohatý, a to nejen na úspěchy a vítězství, ale i pády a ztráty, ke kterým zaujímal zcela specifický vztah. Díky němu a také prostřednictvím svého neutuchajícího nadšení a intenzivní práce je byl schopen překonávat a produktivně využívat jako onu pomyslnou hozenou rukavici.

Číslo zcela účelově otevíráme právě odborným sdělením Pavly Kodymové, která z životopisných poznámek prof. Tomeše zpracovala přehled klíčových etap jeho profesního života. V následujících kapitolách pak vybraným z nich věnujeme zvláštní pozornost a podáváme svědectví o tom, jak témata a myšlenky, se kterými jsme měli prof. Tomeše spjatého, jsou nadále živoucí.

Páteř čísla tvoří dvě akademické práce předních spolupracovníků a přátel prof. Tomeše — doc. Kristiny Koldinské a doc. Jakuba Rákosníka. Kristina Koldinská se zamýšlí nad tématem udržitelnosti současné podoby sociálního práva v kontextu moderních společenských výzev a doc. Rákosník přináší cennou reflexi kontinuity Tomešova nahlížení na problematiku sociálního státu na podkladě jeho celoživotní publikační tvorby.

Je nám dále velkou ctí, že součástí tohoto čísla může být také autentický, dosud nepublikovaný, rozhovor s prof. Tomešem, který s ním v r. 2012 vedl dr. Dalibor Státník a redakčně ho upravil doc. Jakub Rákosník. Rozhovor je cenným nejen svým obsahem, tak jak bychom přirozeně očekávali, ale také živoucí atmosférou, kterou jeho přečtení navozuje.

Sekce dalších odborných sdělení je pak věnována celé mozaice témat. O jednom z pozdních témat prof. Tomeše, kterým byly sociálně politické důsledky digitální revoluce, pojednává jeho blízký spolupracovník a přítel, Petr Víšek. Následují odborné

statě doktorandů prof. Tomeše, kteří svými příspěvky zvýrazňují snad už inventární témata z jeho tvorby. Petr Vojtíšek se zabývá reflexí principů Tomešovy práce v praxi odborného konzultanta, které se autor v terénu věnuje. Následuje příspěvek autorů Kateřiny Šámalové a Filipa Novotného, kteří se v posledních letech účastnili rozvojové spolupráce mezi ČR a Moldavskem na vytvoření systému dalšího vzdělávání sociálních pracovníků. Odborné statě uzavírá svými dvěma texty Melanie Zajacová, která opětovně revitalizuje myšlenku netradičního terminologického pojetí sociální práce, kterou prof. Tomeš v kontextu jejích specifických cílů označoval pojmem *sociologie*. A v posledním z nich spolu s Petrem Víškem oznamuje obnovu činnosti Národního centra sociálních studií — organizace, kterou prof. Tomeš spolu se svými kolegy v roce 2002 zakládal. Za odbornými sděleními následuje studentská práce Andrey Dvořákové, diplomantky prof. Tomeše, která se ve své kvalifikační práci zamýšlela nad proměnami mezigeneračních vztahů v rodině.

Na konci čísla má pak čtenář možnost se zprostředkovaně seznámit se dvěma odbornými publikacemi. První z nich je týden po smrti pana profesora vydaná monografie pod názvem *Povinná sociální solidarita*, jejíž rukopis mi v prosinci 2017 s důvěrou sobě vlastní předal se slovy „Kateřino, a teď je to Vaše“. Šlo o první hmatatelný důkaz o tom, že jeho dílo má nezdolný potenciál a je schopno samostatného života, kterým svého autora přežívá. Recenzi tohoto díla připravila dlouholetá spolupracovnice a přítelkyně prof. Tomeše, Bohumila Čabanová. Druhou recenzi přináší Lucie Flekačová k dílu Ilsy Sand pojednávající o citlivosti v pomáhajících profesích.

Působení pana profesora a pracovní a lidský vztah s ním byl vždy zdrojem bezbřehé inspirace, která ovšem zcela účelově postrádala rysy volnomyšlenkářství. Byla nesmírným přínosem právě proto, že poskytovala jednoznačné výklady a byla argumentačně pevná. Věřím, že po přečtení jednotlivých příspěvků nabyde čtenář dojmu, že se týmu a odchovancům prof. Tomeše daří uplatňovat jím formulované zásady a dále kultivovat esence témat, se kterými nás on sám po tak dlouhý čas fascinoval a podněcoval!